

УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКІ КУЛЬТУРНІ ВІДНОСИНИ ОСТАНЬНОГО ДВАДЦЯТИЛІТТЯ ЯК ПРИКЛАД КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОЇ СПІВПРАЦІ

У статті розглядаються основні напрями співпраці в галузях культури та освіти між Китайською Народною Республікою та Україною періоду незалежності Української держави. Аналізуються фактори, що сприяють їх активній співпраці, прийняті державні документи в галузях культури і освіти.

Ключові слова: культура, освіта, українсько-китайські відносини, співпраця, Угода, вищі навчальні заклади.

Держава Китай виникла в кінці III століття до нашої ери, а стародавня китайська цивілізація існує вже понад 5000 років. “З трьох людей один обов’язково є моїм вчителем” – ці слова стародавнього китайського філософа промовляють про те, що людина вчиться упродовж всього життя і за бажанням завжди може знайти того, в кого можна почерпнути нових знань. Слід віддати належне працелюбності китайського народу. Упродовж багатьох віків населення Піднебесної вчиться і переймає усе найцінніше від інших народів.

Для розвитку довготривалої співпраці між Китайською народною республікою та Україною існують сприятливі фактори, основним з яких є взаємна цікавість до історії та культури цих народів і глибока симпатія між ними. Стабільність взаємин між Україною та Китаєм в питаннях зовнішньої політики та активний розвиток двосторонніх дружніх взаємин сприяють дружньому функціонуванню суспільних зв’язків та їх поглибленню.

Китайська Народна Республіка однією з перших визнала незалежність України наприкінці 1991 року. Дипломатичні відносини на рівні посольств між Україною та КНР були встановлені 4 січня 1992 року. Восени цього ж року Китай відвідав з дружнім візитом президент

України Леонід Кравчук. У 1995 р. з першим державним візитом сюди прибув наступний президент Л. Кучма, який підкреслив, що відносини між двома країнами мають пріоритетне значення для України. Того ж року лідери двох держав прийняли участь у відкритті відділення товариства “Україна – Китай” у Києві.

У 1999 р. Міністерства освіти дружніх держав підписали угоду про обмін студентами, аспірантами, про підготовку спеціалістів у провідних галузях виробництва, про вивчення української мови та літератури у вищих навчальних закладах Китаю і китайської мови у ВИШах України. Угода торкалася й питань співробітництва в галузях видавництва книг двома мовами та організації конференцій і симпозіумів з питань науки, культури і мистецтв.

У 1998 р. було підписано угоду про визнання дипломів про закінчення навчальних закладів і отримання вчених ступенів.

Після доленосного для Китаю XVI-го з’їзду Компартії у 2002 р. і приходу до влади лідера держави Цзян Цземіня Китай відвідав Президент України Леонід Кучма. Було підписано чотири документи, після чого розпочався період особливо інтенсивного двостороннього розвитку відносин між Китаєм і Україною. Було розроблено проект Угоди про стратегічну співпрацю між двома державами на 25 років.

В галузі культури і мистецтва були проведені “Дні китайського кіно в Україні” та фотовиставка. Уряд Китаю виділив безвідплатну допомогу Україні в розмірі 5 мільйонів юанів.

В історії українсько-китайських відносин важливою подією стало перше проведення Днів України в Китайській Народній Республіці від 24 квітня по 1 травня 2002 р. До офіційної делегації увійшло 50 українських художників та артистів. У Пекіні відбулася виставка Україна. Світ живопису, виставка українського народно-декоративного мистецтва XIX – XX ст., фотовиставка. У Пекіні та Шанхаї українські артисти виступали на кращих сценічних майданчиках.

Від того часу розпочалися ювілейні урочистості, присвячені річницям видатного українського поета Т.Г. Шевченка, проведення традиційних виставок з образотворчих малюнків українського поета, в Пекіні було встановлено скульптурний бюст Тараса Шевченка, здійсненого китайським скульптором Юань Сікунем, почали проводитися семінари для науковців, дослідників, викладачів та магістрантів китайських ВИШів. Було запроваджено показ кінострічок під гаслом “Вечір з українським кіно”. У 2009 р. український дитячий фільм “Прикольна казка” був удостоєний звання лауреата XII Міжнародного кінофестивалю в місті Циндао.

З метою ознайомлення китайських мешканців з українським виконавським мистецтвом, у 2009 р. відбулися презентації Київського національного академічного театру опери та балету імені Т. Шевченка та Львівського національного театру опери та балету імені С. Крушельницької, Національного президентського оркестру, молодіжного колективу “Друга ріка”. В кінці 2009 р. в місті Гонконг успішно відбулися презентації двох балетних вистав Київського національного академічного театру опери та балету імені Т. Шевченка.

В залах Таяньського університету та Пекінської консерваторії відбулися концерти за участі солістки Одеського національного академічного театру опери та балету, лауреата міжнародних конкурсів Ірини Красиліної та концертмейстера заслуженої артистки України Світлани Тимофєєвої. Концерти, які проходили з великим успіхом, відбулися за участі талановитого оперного китайського співака Лю Бінцяна. На одному з цих концертів був присутній прес-аташе по культурі України в Китаї В. Величко, який зауважив, що за довгий час відбулися перші спільні виступи співаків європейського класичного репертуару, а такі акції є великою рідкістю у Китаї.

Слід відзначити, що ці гастрольні концерти відбулися за сприяння талановитого китайського співака, декана музичного факультету Таяньського університету Лю Бінцяна. У 1990-х роках він навчався в аспірантурі Одеської консерваторії Імені А. Нежданової в Україні і там вже мав хороший досвід концертних виступів з Іриною Красиліною. Разом вони підготували велику концертну програму і здійснили кілька гастрольних турів містами України.

Концертні виступи 2009 року цих співаків у Китаї відбулися як гуманітарний проект завдяки добрим організаторським здібностям Лю Бінцяна. У програми концертів були включені романси, арії з опер, сцени з опери П.І. Чайковського “Євгеній Онегін”. На концертах були переповнені зали, були присутні багато викладачів та студентів, які вивчали українську або російську мови. Концерти отримали широкого висвітлення у пресі. “Ми дали шість концертів і дев’ять майстер-класів. Зустрічалися з адміністрацією Пекіна, з керівництвом університетів та творчою інтелігенцією. Позналилися з пам’ятниками стародавньої культури. Особливе враження створило відвідання Палацу Конфуція та будинку-музея знаменитого китайського полководця Фин Юй Сяна” [2, 4].

У 2010 р. під час святкування 18-ї річниці від дня встановлення дружніх відносин між Китаєм та Україною надзвичайний та повно-

важний посол КНР в Україні Чжоу Лі сказав: “Упродовж вісімнадцяти років співпраці практично щороку Китай виділяє матеріальну допомогу Україні в розмірі від 20 до 30 мільйонів юанів. Ця допомога безвідплатна. Адміністрація міста Ухань виділила українському Києву 500 000 юанів, оскільки це місто є нашим побратимом”.

Прагнення України в побудові дружніх взаємин з Китайською Народною Республікою залишається актуальною і має добру перспективу. Запорукою цьому є взаємна повага. У 2010 р. в Вашингтоні відбувся Самміт з питань ядерної безпеки, на якому зустрілися глави України та Китаю і домовилися про активізацію співпраці між державами в різних напрямках і особливо – у сфері освіти та культури. Від цього часу розвиток культурних взаємин між державами особливо поглибився. Щороку проводяться Дні культури України в Китаї та Дні культури Китаю в Україні.

У 2010 р. китайські глядачі зі справжнім зацікавленням приймали Національний симфонічний оркестр України, Академічний симфонічний оркестр Національної філармонії України, балетну трупі Національного театру опери та балету України ім. Т. Шевченка, виступи Національного академічного ансамблю народного танцю України ім. П. Вірського та інші художні колективи.

В цьому ж році у Столичній бібліотеці в Пекіні відбулася виставка декоративно-ужиткового мистецтва України та українського мистецтва вишивання: український одяг, рушники, килими, сувеніри та інші предмети інтер'єру, які були створені в період ХІХ – початку ХХ ст. Відбулася також виставка Народного художника України Михайла Гуйди, який здавна захоплений культурою Китаю. Його картини “Лотоси”, “Дівчина з птахами”, “Майстерня китайського художника”, “Жінка півдня Китаю” були високо оцінені китайськими художниками, мистецтвознавцями та прихильниками живопису.

Протягом останніх років Китайська Народна Республіка суттєво зміцнила власні лідерські позиції, запропонувавши взаємовигідні двосторонні стосунки. Задекларована Ден Сяопіном більше тридцяти років тому політика Реформ і відкритості принесла свої плоди всесвітнього масштабу.

У березні 2011 року на Всекитайському народному зібранні народних представників було затверджено план розвитку країни на найближчі 5 років, у якому, зокрема, відзначається, що витрати на розвиток науки і мистецтв сягнуть 4 трильйони юанів.

У червні 2011 р. Україну відвідав Ху Цзиньтао, який зустрівся зі

своїми співвітчизниками, що навчаються в Україні. Під час цієї зустрічі відбувся концерт, на якому виступив випускник магістратури Національної музичної академії України імені П. Чайковського, лауреат міжнародних конкурсів, тенор Ван Хаям (клас доцента Г. Кабки). Найбільшого успіху в концерті отримало виконання ним української народної пісні “Місяць на небі” [3, 3].

Вже декілька років весь світ спостерігає за успіхами і розвитком Китаю. Переміщення центру світового розвитку в бік Азії відкриває перед Китайською Народною Республікою унікальну можливість крок за кроком зміцнювати свої позиції на міжнародній арені. Тому не випадковим є бажання багатьох країн співпрацювати з Китаєм в галузях не тільки економіки, але й культури, мистецтва, освіти і науки.

На сучасному етапі українсько-китайські взаємини характеризуються широким спектром співпраці у різних галузях, у т. ч. й широкими гуманітарними зв'язками. Уряди двох держав підтримують співпрацю й на рівні міст-побратимів. Це виражено у встановленні дружніх зв'язків для взаємного ознайомлення з історією, культурою та мистецтвом, обміном делегаціями, художніми колективами, виставками тощо. Практика прямих контактів між містами України і Китаю має багатолітню історію.

Лише за останні 20 років між Україною та Китаєм підписано 17 документів про партнерство і побратимство між такими містами: Київ – Пекін, Дніпропетровськ – Сіань і Далянь, Хмельницький – Шицзячуань, Одеса – Циндао і Нінбо, Запоріжжя – Ічан, Харків – Тяньцзинь та інші.

На прикладі дружніх взаємин між цими містами можна прослідкувати розвиток зв'язків між двома державами. Їх співпраця передбачає також і розвиток в сфері освіти і культури.

Наприклад, в 2011 р. голова Львівської обласної адміністрації М. Цимбалюк провів зустріч з китайською делегацією на чолі з головою підприємства Китпред Деном Сяосю та президентом Китайської державної корпорації Tiandi Science & Technology Co. Ltd У Дечженом.

У взаєминах України і Китайської Народної Республіки 2012 рік став ювілейним – виповнилося 20 років від дня встановлення дипломатичних стосунків між двома державами. З цієї нагоди у Київському інституті міжнародних взаємин Національного університету ім. Т. Шевченка відбулася зустріч Посла КНР Чжан Сіюня з китай-

ськими та українськими студентами та викладачами. Посол підбив результати двадцятилітньої співпраці і підкреслив, що обидві сторони працюють над створенням сприятливих умов для розвитку інтенсивних взаємин у різних сферах діяльності.

В Посольстві України була відкрита виставка творів китайських художників під гаслом “Захід та Схід – разом”. Також було проведено конференцію, присвячену гастролям в КНР Національного симфонічного оркестру України та балетної трупи Національної опери України ім. Т. Шевченка.

Посол України в КНР Юрій Костенко провів урочисту церемонію нагородження учасників, які зробили свій внесок в розвиток українсько-китайських культурних зв’язків.

У 2012 р. відбулося засідання українсько-китайської Комісії. Були розгляні питання активізації обміну студентами, аспірантами та викладачами вищих навчальних закладів, про навчання іноземних громадян в Китаї. Було прийняте рішення про виконання аспірантських дисертаційних робіт під подвійним керівництвом професорів з українських та китайських вищих навчальних закладів.

Завдяки якісній системі навчання Україна увійшла в п’ятірку країн світу по кількості навчання іноземних студентів, їх велику частину складають студенти з Китаю. За даними Міністерства освіти і науки України та Державного комітету статистики в Україні отримують вищу освіту понад 30 тисяч іноземних студентів. Постійним лідером кількості іноземних студентів в Україні є Китай:

- у 2007 / 2008 навчальному році – 4657 осіб;
- у 2008 / 2009 навчальному році – 5031 осіб;
- у 2009 / 2010 навчальному році – 5202 осіб;
- у 2010 / 2011 навчальному році – 4698 осіб;
- у 2011 / 2012 навчальному році – 4341 осіб.

Лідируючу позицію в цьому займає Харківська область. Лише у 2012 році тут навчалось 12708 осіб. Після Харківської області за рейтингом популярності слідує Київ, Одеса, Луганськ, Донецьк [5].

В рамках співпраці між КНР та Україною в галузі освіти підписано Угоду про навчання у 2013 р. 100 українських студентів у вищих навчальних закладах Китаю. Підтримку надає уряд КНР, який виділяє стипендії для безоплатної освіти, адже вища освіта у Китаї повністю здійснюється на платній основі (від 800 до 1300 доларів США в залежності від рівня навчального закладу).

У зв'язку з активізацією відносин між Китаєм та Україною у китайському суспільстві посилилася цікавість до вивчення української мови. У Пекінському університеті від 2012 р. викладають українську мову. В Чженйзянському педагогічному університеті створено Український науково-дослідницький центр.

Зворотні процеси відбуваються й в Україні: упродовж останніх років на базах вищих навчальних закладів відкриті чотири інститути Конфуція: у Київському національному університеті ім. Т. Шевченка, у Харківському національному університеті ім. В. Каразіна, в Луганському національному університеті ім. Т. Шевченка та в Південноукраїнському національному педагогічному університеті ім. К. Ушинського в м. Одеса [4].

Міністерство культури Китайської Народної Республіки має намір у найближчий час перетворити сферу культури в одну з провідних галузей китайської економіки. Витрати Китаю в галузі культури в 2007 році склали 19,896 мільярдів юанів і від того часу щорічно зростають на 20%. За цей період державою було збудовано 27366 культурних закладів: 584 бібліотеки, 622 будинки культури, 96 театрів, 26064 культурних центрів та ін. Важливим у цій стратегії і, особливо в стратегії розвитку музичного мистецтва, є фактор високої освіченості в галузі культури і мистецтва Голови КНР, цілеспрямованого і далекоглядного політика Сі Цзипіна та його дружини Пен Ліюань – відомої виконавиці народних пісень та провідних партій в театрі Китайської опери, керівника Ансамблю пісні і танцю Народно-визвольної армії Китаю. Цей фактор дає підстави прогнозувати про ще активнішу активізацію культурних зв'язків з різними країнами, у т. ч. з Україною.

Стратегічне партнерство з такою могутньою державою як Китай відкриває перед Україною великі перспективи та можливості. В ході співпраці між ними можливим стане посилення фінансових потоків та втілення в життя ряду багатомільярдних мистецьких проєктів. Посол України в Китайській Народній республіці В. Костенко зауважив, що “Стратегічне партнерство означає, що між державами не існує проблем, що вони мають спільні підходи в оцінці позицій як у своїх державах, так і на міжнародній арені” [6, 5].

Ніщо не об'єднує людей ближче, ніж зв'язки в галузі культури, освіти та молодіжної політики, які стають запорукою збереження дружби народів і збагачення культурного та освітнього потенціалу країн.

Література

1. Встреча Посла КНР в Украине Чжан Сиюнь со студентами Киевского института международных отношений / Агенство Синьхуа, 22 марта 2012.
2. Кучмина И. Хочу создать детскую школу оперного искусства/ Ирина Кучмина // Крымские известия. 10 марта 2010. № 47(4491).
3. Лохвицкий М., Лохвицкий А. Китайский лидер Ху Цзиньтао жил в Крыму в номере императора / Майк Лохвицкий // Сегодня. – 20 июня 2011. № 132.
4. Майко В. Китай: страна, консолидировавшаяся ради общей цели / Виктор Майко // Зеркало недели. Украина. – 16 ноября 2012. – № 41.
5. Маркова В. Где в Украине жить хорошо [Электронный ресурс] / Вера Маркова. – Режим доступа: <http://www.bagnet.org/news/raitings/175955>
6. Рафаил А. Украина – Китай. Партнёры / Анастасия Рафаил // Сегодня. – Москва, 16 июня 2011. – 8 с.

***Ван И. Украинско-китайские культурные отношения последнего двадцатилетия как пример культурно-образовательного сотрудничества.** В статье рассматриваются основные направления сотрудничества в области культуры и образования между Китайской Народной Республикой и Украиной периода независимости Украинского государства. Анализируются факторы, содействующие их активному сотрудничеству, принятые государственные документы в области культуры и образования.*

***Ключевые слова:** культура, образование, украинско-китайские отношения, сотрудничество, Постановление, высшие учебные заведения.*

***Wan Yi. Wan Yi. Cultural relationships between Ukraine and China for the last twenty years as an example of cultural and educational cooperation.** There are favorable factors for developing long-term cooperation between People's Republic of China and Ukraine. The main factors are mutual interest to history and culture of these nations and deep sympathy between them. Stability in relationships between Ukraine and China in such questions as external policy and active development of bilateral friendly relationships, promote to friendly functioning of social communication and to it's improvement.*

The Ministries of Education of friendly countries signed the agreement about student exchange, postgraduates exchange, about preparation of specialists in leading branches of manufacturing, about studying of Ukrainian language and literature in institutions of higher education in China and studying Chinese language in institutions of higher education in Ukraine.

This agreement touched also such questions as cooperation in branches of publication of books both languages and the organizing conferences and symposiums in questions of science, culture and arts. After signing this agreement, the very intensive mutual development of relationships between China and Ukraine has started, which was created in state documents for 25 years.

In Ukraine and Chinese Republic during humanitarian projects it was started an active mutual languages learning, Days of culture, Days of Cinema, organization and realization, exhibitions of national museum exhibits, main artists performings, foto exhibitions, common concerts where Ukrainian and Chinese musicians are taking part, artists and lecturers, there were numeral documents signed about partnership and friendship between towns of these states.

The most important attention during these relations was given to the education. Ukraine has entered the five world countries where international students are having education and its main part are the students from China. As per data from Ministry of Education and Science of Ukraine and State committee statistics in Ukraine the higher education is getting by 30 thousands of international students. The constant leader is China.

Strategic partnership of China and Ukraine is opening big perspectives and possibilities.

Key words: *culture, education, Ukrainian Chinese relations, cooperation, Agreement, high educational institutes.*
